

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 6, 2013 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 336.7

*В. Б. Любива,
Бакалавр, 4 курс, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, м. Київ*

РИНОК ЛІЗИНГОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ

*V. B. Lyubiva,
bachelor, 4th year, National Taras Shevchenko University of Kyiv*

LEASING MARKET IN UKRAINE: PROBLEMS AND PROSPECTS

В статті розглянуті сучасний стан, проблеми та перспективи функціонування та розвитку ринку лізингових послуг в Україні. Автором визначені переваги та недоліки лізингу шляхом використання порівняльної характеристики лізингових угод та позик з точки зору теорії дисконтованих витрат.

In the article the current state, the lacks and directions of improvement of functioning and development of leasing market in Ukraine are defined. The advantages and disadvantages of leasing was described using the comparison of lease agreements and loans from the point of view of the theory of discounted costs.

Ключові слова: лізинг, ринок лізингових послуг, проблеми та перспективи ринку лізингу, переваги лізингу, недоліки лізингу, теорія дисконтованих витрат.

Keywords: leasing, market, the lacks and directions of improvement of leasing market, advantages of leasing, disadvantages of leasing, theory of discounted costs.

Постановка проблеми. Як фінансова послуга, лізинг сьогодні виступає одним із факторів зростання конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, покращення якості послуг, підвищення ефективності виробництва і як наслідок, зміцнення позицій на вітчизняному та світовому ринках. Крім того, зростанням значення ринку лізингових послуг в Україні обумовлене тим, що лізинг є альтернативою банківському кредитуванню та дієвим інструментом процесу ефективного оновлення основних засобів і технологій підприємств усіх напрямів економічної діяльності. Незважаючи на активний розвиток фінансової системи, ринок лізингових послуг в Україні перебуває на стадії становлення, при цьому активізація лізингових операцій істотно впливає на розширення реального сектору економіки України, а тому необхідно визначити переваги та недоліки лізингу в порівнянні з іншими видами фінансування, а також дослідити проблеми та перспективи розвитку ринку лізингових послуг в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сучасному етапі розвитку лізингових відносин проблемам організації та регулювання лізингу, а також виявленню перспектив розвитку лізингових послуг привертаять увагу багатьох фахівців, про що свідчить значна кількість наукових публікацій, присвячених цій темі. Серед вітчизняних дослідників проблеми та перспективи розвитку ринку лізингових послуг розглядали Боринець С.Я., Горбатенко О. А., Науменкова С. В., Шелудько В. М., Ярошевич Н.Б. та багато інших.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження ринку лізингових послуг та визначення проблем та перспектив його розвитку в Україні.

Результати дослідження. Перед підприємницькою структурою, що прийняла рішення про розширення існуючого або запровадження нового виробництва, завжди постає проблема пошуку і використання найбільш дешевих способів фінансування капітальних вкладень. Якщо в країні поряд з ринком банківського кредиту, ринком акціонерного та позикового капіталу існує розвинений ринок лізингових послуг, альтернатива використанню лізингу для фінансування капітальних вкладень завжди розглядається менеджментом підприємства. Оптимальний спосіб фінансування має забезпечити підприємству мінімізацію витрат із придбання та використання обладнання протягом терміну інвестиційного проекту з урахуванням часового чинника та механізму оподаткування. У разі існування в країні розвинутого конкурентного ринку лізингових послуг при виборі підприємством способу фінансування перевага часто надається лізингу [5].

Отже, лізинг — це підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування власних чи залучених фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізинго-одержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність за дорученням і погодженням з лізингоодержувачем у відповідного продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем періодичних лізингових платежів [1].

Лізинг — один із найпоширеніших у світовій практиці методів фінансування технічного оснащення та оновлення виробництва, який має давні традиції [3]. У країнах із розвинутою ринковою економікою лізинг становить майже третину інвестицій в основні засоби, а в решті країн із високими показниками росту — від 10 до 15 % (в Україні — лише 1,5 %). У таких країнах Східної Європи, як Естонія, Чеська Республіка, Угорщина, Польща, а також Росія, співвідношення річного обсягу ринку лізингу та ВВП коливається від 2 до 5 % (в Україні — всього 0,3 %).

Незважаючи на активний розвиток фінансової системи, ринок лізингових послуг в Україні перебуває на стадії становлення. При цьому активізація лізингових операцій істотно впливає на розширення реального сектору економіки України.

За 2012 рік в Україні зареєстровано 217 лізингодавців, але фактично з них працюють на ринку лізингових послуг не більше 20.

Серед лізингових компаній, що сьогодні працюють на українському ринку лізингу, можна виділити ТОП-10 компаній, які активно поведуть себе на ринку і залишаються в десятці лідерів вже декілька років підряд, займаючи те чи інше місце. Рейтинг першої десятки лізингодавців за 2012 рік, який проводить Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців», очолила компанія ВТБ Лізинг Україна з портфелем у 3,5 млрд. гривень, друге місце посів Райффайзен Лізинг Аваль з портфелем 2 млрд. гривень, на третьому - УніКредит Лізинг з портфелем в 1,57 млрд. грн. (табл.1).

Таблиця 1.ТОП-10 лізингових компаній України (рейтинг відносно розміру лізингового портфелю)

№	Назва компанії	2012 р., млн. грн.	2011 р., млн. грн.	2010 р., млн. грн.	Темп приросту, %	
					2010-2011 рр.	2011-2012 рр.

1	ВТБ Лізинг Україна	3505.03	4869.36	5230.27	-6.90%	-28.02%
2	Райффайзен Лізинг Аваль	2004.80	1913.29	1329.86	43.87%	4.78%
3	УніКредит Лізинг	1415.13	1459.52	1462.60	-0.21%	-3.04%
4	ІНГ Лізинг Україна	1336.70	1482.00	1420.00	4.37%	-9.80%
5	ОТП Лізинг	1156.11	756.89	131.46	475.78%	52.74%
6	Порше Лізинг Україна	546.44	363.83	229.83	58.31%	50.19%
7	Хюпо Альпе-Адриа-Лізинг	491.72	677.14	796.78	-15.02%	-27.38%
8	ALD Аотое/Перша лізингова компанія	466.32	336.00	294.60	14.05%	38.79%
9	Євро Лізинг	323.56	412.58	429.49	-3.94%	-21.58%
10	Сканія кредіт Україна	350.00	138.60	238.68	-41.93%	152.53%

Джерело: складено автором на основі [4].

Як можна помітити, станом на кінець 2012 року 5 з 10 найбільших лізингових компаній показали від'ємний темп приросту відносно 2011 року. Друга ж половина навпаки продемонструвала значне зростання лізингового портфелю: так, наприклад, темпи приросту для Райффайзен Лізинг Аваль, другої з найбільших компаній, склали 43,8% в 2011 році та 4.78 % в 2012 році.

Слід зазначити, що жодна з трійки лідерів лізингових компаній не є суто українськими. Наприклад, «ВТБ Лізинг Україна», яка впевнено займає першу позицію рейтингу протягом 2008-2012 рр., є дочірньою компанією російської «ВТБ Лізинг». Також компаніями з іноземним капіталом є лідируючі «Райффайзен Лізинг Аваль», яка є дочірньою компанією Райффайзен Банк Аваль та Райффайзен Лізинг Інтернаціональ; та «УніКредит Лізинг», яка входить до складу фінансової групи UniCredit Group, і 100% акцій якої належать УніКредит Лізинг (Італія).

Україна має досить високий потенціал для розвитку ринку лізингу, але існують деякі проблеми, що стримують цей розвиток, а саме:

1. Доступ до фінансування. Вартість лізингу залишається відносно високою для лізингоотримувача, тому малі і середні підприємства все ще мало використовують переваги лізингу. Переважна більшість лізингових угод передбачає авансовий платіж, середня величина якого 20% від вартості предмету лізингу. Відсоткова ставка по лізингу вища за банківський кредит, крім того вимагається додаткове забезпечення окрім самого предмету лізингу. Але багато компаній, які сьогодні входять на ринок добре обізнані з існуючими умовами. Такі компанії вимагають менший авансовий платіж та забезпечення (іноді не вимагають взагалі), і приймають рішення по кредитуванню швидше орієнтуючись на грошовий потік ніж на кредитну історію. Вони також запроваджують простішу процедуру заявки та оформлення лізингових угод. Завдяки приходу на ринок таких нових компаній конкуренція буде зростати, що зробить лізинг більш доступним для середнього і малого бізнесу [2].

2. Податкове законодавство та адміністративна реформа. Існує податкове законодавство містить деякі перепони щодо лізингу. Необхідно внести певні зміни до адміністративної та судової системи, щоб спростити процедуру повернення об'єкту лізингу, що зменшить вартість транзакції для лізингодавця. Уряд України висловив ідею, що лізинг буде важливим компонентом його компанії по розвитку інвестиційного клімату в Україні, шляхом внесення змін в існуюче законодавство.

3. Недостатність знань. Відчувається гостра необхідність в тому, щоб малий і середній бізнес був більш обізнаним щодо лізингу. Не зважаючи на те, що Міжнародна Фінансова Корпорація (МФК) та інші донори проводять публічну освітню компанію стосовно лізингу як альтернативного фінансового інструменту, лише великі компанії отримують переваги від використання цього інструменту. Крім того деякі банки-резиденти рекламують «лізингові послуги» як такі, що не відрізняються від банківського кредиту.

4. Відсутність вторинного ринку для довгострокових активів. Не зважаючи на величезний попит на оновлення основних фондів в багатьох галузях економіки, включаючи сільське господарство та медицину, лізингові компанії не мають бажання давати в лізинг неліквідні активи. Наприклад, існує дуже добре розвинений вторинний ринок для автомобілів, які займають найбільшу частину в лізинговому портфелі. Як очікується, автомобілі і в подальшому будуть надаватися в лізинг у великій кількості. Що ж стосується сільськогосподарської індустрії та медицини, то вони як і в державах з більш розвинутим ринком, залишаються без належної уваги.

5. Нерозвинуті кредитні бюро. Лізингові компанії відчувають труднощі аналізуючи потенціальних лізингоотримувачів внаслідок відсутності достатньої інформації про кредитну історію клієнта. В країнах де лізинг складає суттєвий процент капітальних інвестицій, процедури аналізу суттєво спрощуються, оскільки простий телефонний дзвінок може надати інформацію про кредитну історію потенційного лізингоотримувача.

В Україні процес отримання кредитної історії суттєво ускладнюється. Тільки три кредитних бюро існують в Україні, і вони почали працювати в грудні 2005 року. З розвитком кредитних бюро, лізингові компанії зможуть спростити процес оцінки клієнта, що сприятиме росту кількості лізингових операцій [2].

Також до основних проблем, що перешкоджають успішному формуванню лізингових відносин в Україні можна віднести: брак стартового капіталу у лізингових компаній; недостатню фінансову стійкість лізингодавців; слабкий розвиток інфраструктури ринку; нестабільну економічну ситуацію в країні; незацікавленість банків у довгостроковому кредитуванні лізингових угод; відсутність стимулів та необізнаність суб'єктів господарювання у застосуванні лізингу; виражену тенденцію вітчизняного лізингового ринку до залежності від імпорту; слабку державну підтримку, відсутність податкових пільг; у тому числі для структур, готових надати довгострокове кредитування; відсутність державної зацікавленості та її підтримки у формуванні розвинутого ринку лізингових послуг; обмеженість довгострокових фінансових ресурсів та їх висока вартість; нестачу кваліфікованих фахівців з питань лізингу на рівні учасників лізингових відносин.

Розглянувши проблеми ринку лізингу в Україні, необхідно зазначити і перспективи його розвитку. Для цього доцільно оцінити переваги лізингу відносно інших видів фінансування, а саме позики.

Логіка оцінки переваг лізингової угоди полягає у наступному. Компанія, яка потребує деякий актив, повинна визначити чи є лізинг обладнання менш дорогим заходом, чим його купівля (як правило, з урахуванням позикових коштів). Таким чином оцінюється внутрішня вартість сукупних витрат лізингу відносно позики.

Для ілюстрації методики оцінки і порівняння варіантів скористаємося даними ТОВ "Слобода КО". Компанія має можливість купити обладнання для пакування (тари) або взяти його в лізинг у компанії ТОВ "Райффайзен Лізинг Аваль". Необхідно оцінити, який варіант є більш сприятливим для компанії за наступних умов.

Вартість обладнання – 100 тис. грн. Строк передбачуваного використання обладнання компанією – 5 років, а строк дії договору лізингу – 4 роки.

Використовується прямолінійний метод нарахування амортизації зі ставкою 20 %.

Компанія може отримати обладнання на умовах фінансової оренди (лізингу), щорічний платіж в кінці року складає 36 903 грн. (без ПДВ).

Викуп обладнання по закінченню 4 років передбачається по залишковій вартості, рівній 20 тис. грн.

Договором лізингу передбачається компенсація лізингодавцю витрат з експлуатації обладнання 1000 грн. щорічно (без ПДВ). Вказана сума включена в щорічний платіж 36 903 грн. Якщо компанія набуде це обладнання у власність, вона самостійно повинна покривати ці витрати.

При розрахунках кожен лізинговий платіж розподіляється між сумою, яка спрямовується на погашення зобов'язань за лізингом, витратами у вигляді нарахованого відсотка (лізинг, як нам відомо, це один альтернативних методів кредитування) і технічного обслуговування. Один із варіантів даного розподілу представлений в табл. 2.

Таблиця 2.Порядок розподілу лізингових платежів, грн.

Дата платежу	Величина платежу по роках				Непогашена заборгованість
	Всього	Поточні витрати	Комісійна винагорода	Зменшення заборгованості	

Початок договору					100000
31.12.2012	36903	2000	20000	14903	85097
31.12.2013	36903	2000	17019	17884	67213
31.12.2014	36903	2000	13443	21460	45753
31.12.2015	36903	2000	9151	25752	20000
Викуп майна 1 січня 2016 р.	20000	-	-	20000	-
Всього	167 612	8000	59613	100000	-

*Величина відсотку по лізингу розраховується як 20 % від залишкової вартості суми заборгованості в минулому році.

В процесі аналізу грошових потоків в учасників угоди не враховувався ПДВ, адже він лише ускладнював розрахунки, але у відносному плані не впливав на аналіз ефективності лізингових операцій.

Сьогодні для об'єкту, отриманого за договором лізингу, вітчизняним законодавством не встановлено жорстке закріплення балансоутримувача майна, тому для цілей аналізу потрібно розглядати обидві ситуації – коли майно, відповідно до договору, підлягає обліку на балансі лізингової компанії (оперативний лізинг) та коли балансоутримувачем виступає лізингодержувач.

В цілому, рішення щодо способу отримання майна деяким підприємством може бути представлена наступною схемою (рис.1.).

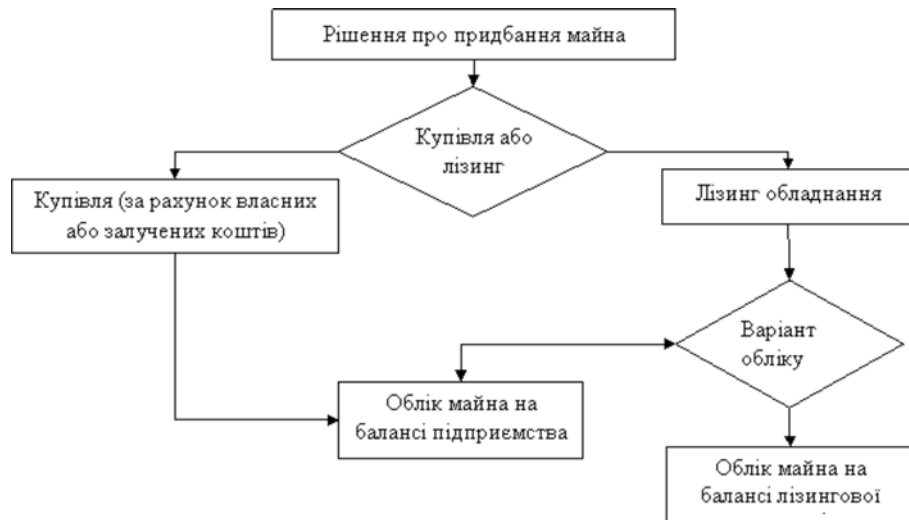

Рис. 1. Схема прийняття рішення про придбання та облік майна.

Джерело:[3].

Як видно з рис. 1., можливі наступні варіанти дій:

1) майно купує підприємство, при цьому структура джерел фінансування визначається підприємством і може бути різною, тобто комбінація власних та залучених засобів обирається протягом аналізу їх доступності та порівняльної вартості; 2) майно набувається шляхом лізингу і обліковується на балансі: а) підприємства-лізингодержувача; б) лізингової компанії.

Спочатку розглянемо грошові потоки у компанії "Слобода КО", якщо вона набуває це обладнання у власність на початку розглянутого періоду, тобто 1 січня 2013 року.

При розрахунках використовуємо ставки податку на прибуток на перехідний період зазначені в п. 10 підрозділу 4 розділу XX Податкового кодексу України: з 1 квітня 2011 року по 31 грудня 2011 року включно - 23 %; з 1 січня 2012 року по 31 грудня 2012 року включно - 21 %; з 1 січня 2013 року по 31 грудня 2013 року включно - 19 %, з 1 січня 2014 року - 16 % [4].

Витрати на експлуатацію та утримання машин і обладнання в повному обсязі включена в собівартість, що складає 2000 грн. за рік. Якщо б ці витрати несла третя сторона (наприклад, виробник майна) або їх взагалі не існувало, величина балансового прибутку у компанії збільшилась би на 2000 грн., і відповідно компанія заплатила б податок на прибуток, на 380 грн. більше (2000*0,19, де 19% - ставка податку на прибуток в 2013 році; 2000*0,16, де 16% - ставка податку на прибуток в 2014-2017 рр.). З однієї сторони, ми маємо прямий відтік грошових коштів у вигляді затрат на обслуговування обладнання (щорічно в сумі 2000 грн.); з іншої сторони, це дає нам економію на сплаті податку на прибуток в розмірі 380 грн. в 2013 р. та 320 грн. щорічно за 2014-2017 рр.

Аналогічно отримуємо податкову економію на амортизації. Щорічно компанія "Слобода КО" нараховує та відносить на витрати 20 000 грн. (100 000 грн. *0,2, де 100 000 грн. – це первісна вартість обладнання, а 20% - річна норма амортизації). Тоді податкова економія для компанії в 2013 році складе 3800 грн. (20 000 *0,19) та 3200 грн. в 2014-2017 рр.

Порівняння витрат на лізинг та на купівлю потрібно робити шляхом дисконтування. В якості критерію, на основі якого оцінюється доцільність того чи іншого варіанту фінансування (інвестування), використовується або критерій приведеної чистої вартості - NPV (використовується в аналізі лізингодавця), або критерій дисконтованих затрат (NPVC), який являє собою деяку модифікацію критерію NPV (використовується в аналізі лізингоутримувача).

В залежності від вибору ставки відсотка (ставки дисконтування) результати аналізу можуть бути різним, тому правильний вибір вказаного відсотку є досить важливим. Наприклад, в якості ставки дисконтування при порівнянні лізингу та купівлі можна обрати величину вартості позикового капіталу. При цьому доцільно використовувати не формально встановлену ставку по кредитам, а вартість капіталу за вирахуванням податків, оскільки відсотки кредитній установі, як правило, включаються в собівартість і зменшують податкову базу при обчисленні податку на прибуток. Припустимо, що середньорічна ставка по банківському кредиту складає 24%. Вартість капіталу з врахуванням ставки податку на прибуток, рівній 19 % в 2013 році буде складати 19, 4 (24% *(1-0,19)), а в 2014-2017 рр. відповідно 20,16 (24%*(1-0,16)). При цій ставці і треба дисконтувати щорічні грошові потоки, визначаючи приведені затрати на купівлю обладнання.

Варіант купівлі. В таблиці 3 містяться дані про грошові потоки компанії "Слобода КО" в тому випадку, якщо вона використовує власні засоби для купівлі необхідного обладнання.

Таблиця 3. Грошові потоки при купівлі обладнання, грн.

Статті	01.01.2013	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Ціна купівлі	-100000					
Витрати на обслуговування		-2000	-2000	-2000	-2000	-2000
Податкова економія на обслуговуванні		380	320	320	320	320
Податкова економія на амортизації		3800	3200	3200	3200	3200
Чистий грошовий потік (NCF)	-100000	2180	1520	1520	1520	1520
Дисконтовані затрати (NPVC)		-94909				

Чистий грошовий потік (Net Cash Flow, NCF) щорічно визначається як арифметична сума грошових потоків фірми за рік. Розрахунок NPVC у випадку набуття майна у власність виглядає наступним чином (формула 1).

$$NPVC = \frac{-100000}{1+0.194} + \frac{2180}{(1+0.2016)^2} + \frac{2180}{(1+0.2016)^3} + \frac{2180}{(1+0.2016)^4} + \frac{2180}{(1+0.2016)^5} = -94909 \quad (1)$$

Варіанти лізингу. Розглянемо два варіанти, пов'язаних з лізингом обладнання (рис.1). Якщо компанія набуває обладнання на умовах лізингу, щорічно 31 січня вона здійснює платежі в розмірі 36 903 грн.

Спочатку проаналізуємо ситуацію, якщо майно, у відповідності з умовами договору, обліковується на балансі лізингоодержувача. Компанія включає амортизаційні відрахування в собівартість продукції, що надає їй, як вже було показано, податкову економію 3800 грн. в 2013 році та 3200 грн. протягом 2014-2017 рр.

Порядок розрахунку податкової економії від списання сум величини комісійної винагороди і плати за технічне обслуговування майна на собівартість наведений в таблиці 4.

Таблиця 4. Величина податкової економії лізингоодержувача, грн.

	2013	2014	2015	2016
Комісійна винагорода (КВ)	22000	19019	15443	11151
Податкова економія(ПЕ)	4180	3043	2471	1784

*ПЕ= КВ*0,19 для 2013 року та ПЕ=КВ*0,16 для 2014-2016 рр.

В кінці договору лізингу, тобто після закінчення 4 років, лізингоодержувач викуповує майно за ціною 20 000 грн. і протягом останнього строку служби самостійно несе витрати за технічну експлуатацію майна.

Грошові потоки у компанії - лізингоодержувача "Слобода КО" представлені в таблиці 5 (Слід звернути увагу на те, що у випадку лізингової угоди показник початкової інвестиції при розрахунку дисконтованих витрат дорівнює нулю, оскільки не виникає одноразових витрат з придбання майна).

Таблиця 5. Грошові потоки при лізингу обладнання (майно обліковується на балансі лізингоодержувача), грн.

Статті	31.12.2013	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016	31.12.2017
Лізинговий платіж	-36903	-36903	-36903	-36903	
Податкова економія на комісії	4180	3043	2471	1784	
Податкова економія на амортизації	3800	3200	3200	3200	3200
Витрати на обслуговування					-2000
Податкова економія на обслуговуванні					320
Викуп майна				-20000	
Чистий грошовий потік (NCF)	-28923	-30660	-31232	-51919	1520
Дисконтовані затрати (NPVC)	-87759				

Розрахунок NPVC в даному випадку виглядає наступним чином (формула 2).

$$NPVC = -\frac{28923}{1+0.194} - \frac{29489}{(1+0.2016)^2} - \frac{30169}{(1+0.2016)^3} - \frac{50984}{(1+0.2016)^4} + \frac{2180}{(1+0.2016)^5} = -87759 \quad (2)$$

Таким чином, якщо компанія "Слобода КО" приймає рішення взяти в лізинг обладнання на 4 роки, а потім викупити його по залишковій вартості, то це обійдеться їй дешевше, ніж купівля цього майна. Чистий ефект від застосування лізингу, тобто різниця дисконтова них витрат у випадку купівлі активу і його придбання шляхом лізингу, складає 7151 грн. (94909 грн.-87759 грн.). Це не є абсолютною величиною, тобто акціонери компанії дійсно би втратили 7151 грн. в разі купівлі обладнання, незважаючи на те, що протягом 4 років за договором лізингу необхідно буде виплатити 167 612 грн., що фактично в 1,6 рази перевищує вартість обладнання на момент його придбання.

Якщо умовами лізингової угоди передбачається облік об'єкта лізингу на балансі лізингодавця, грошові потоки у компанії "Слобода КО" складаються з повністю віднесеної на собівартість орендної плати і розрахованої на її основі податкової економії. Амортизаційні відрахування проводяться балансоутримувачем майна, в даному випадку це лізингова компанія, тобто в аналізі лізингоотримувача відповідний грошовий потік не виникає. Грошові потоки для компанії "Слобода КО" представлені в табл. 6.

Таблиця 6. Грошові потоки при лізингу обладнання (майно обліковується на балансі лізингодавця), грн.

Статті	31.12.09	31.12.10	31.12.11	31.12.12	31.12.13
Лізинговий платіж	-36903	-36903	-36903	-36903	
Податкова економія на орендній платі	7012	7012	7012	7012	
Витрати на обслуговування					-2000
Податкова економія на обслуговуванні					380
Викуп майна				-20000	
Податкова економія на амортизації					3800
Чистий грошовий потік (NCF)	-29891	-29891	-29891	-49891	2180
Дисконтовані затрати (NPVC)	-87211				

Розрахунок NPVC для описаної ситуації виглядає наступним чином (формула 3).

$$NPVC = -\frac{28923}{1+0.194} - \frac{29489}{(1+0.194)^2} - \frac{30169}{(1+0.194)^3} - \frac{50984}{(1+0.194)^4} + \frac{2180}{(1+0.194)^5} = 87211 \text{ грн.} \quad (3)$$

Ефект від застосування лізингу складе 6921 грн. (94909 грн. – 87989 грн.). Таким чином, за даних умов для компанії "Слобода КО" лізинг майна, незалежно від вибору балансоутримувача активу, є більш вигідним, ніж його придбання.

Необхідно виділити, що лізинг не завжди є більш пріоритетним для підприємства. Якщо б це було так, ніхто б не купував би обладнання для розширення

виробничої діяльності. В даному випадку лізингова компанія “Райффайзен Лізинг Аваль” запропонувала компанії “Слобода КО” досить вигідні умови договору.

Слід також зазначити, що незважаючи на очевидну перевагу лізингу в даному прикладі, для проведеного нами аналізу характерна деяка суб’єктивність. Можна виокремити принаймні дві обставини. По-перше, ми умовно вважали в прикладі, що компанія “Слобода КО” і у випадку купівлі, і у випадку лізингу обладнання буде застосовувати прямолінійний метод нарахування амортизації. Але компанія на умовах лізингу у відповідності до вітчизняного законодавства має можливість нараховувати інші методи нарахування амортизації: зменшення залишкової вартості, прискореного зменшення залишкової вартості, кумулятивного. По-друге, якщо компанія набуває майно у власність, вона має можливість продати його або здати в оренду в будь-який момент часу, що призведе до зміни грошових потоків.

Даний підхід – порівняння дисконтова них затрат при аналізі ефективності купівлі-лізингу – не єдиний можливий. Такий аналіз можна здійснити, розраховуючи вартість капіталу за лізинговим договором і порівнюючи її з вартістю банківського капіталу (мається на увазі купівля майна за рахунок банківського кредиту). Якщо відсоткова ставка за лізинговим договором менше ставки за кредитом, то лізингова угода виявляється більш доцільною для компанії “Слобода КО”, тобто вона обійдеться для неї дешевше, ніж залучення кредиту для купівлі обладнання.

Отже, поєднуючи фінансове та товарне кредитування, лізинг має низку переваг, що забезпечують його конкурентоспроможність на світових ринках, але він має також низку недоліків (табл. 7.).

Таблиця 7. Характеристика переваг та недоліків лізингу

Переваги	Недоліки
1. Лізинг використовується у процесі управління поточними активами компанії як вид фінансування, що дає змогу придбавати необхідні основні засоби, одночасно не обмежуючи можливості лізингодержувача в банківському кредитуванні;	1. Складна організація лізингової угоди через значну кількість учасників;
2. Лізинг здебільшого не передбачає додаткового забезпечення з боку лізингодержувача, оскільки лізингодавець залишається власником предмета лізингу і має на нього всі права. У західній економічній літературі поняття «фінансування під актив» (asset finance) є практично синонімом поняття «лізинг»;	2. На підготовку фінансової лізингової угоди може знадобитися більше часу, ніж на підготовку контракту на купівлю;
3. Класичні лізингові операції передбачають відсутність або невеликий розмір початкового (авансового) платежу та фіксовані розміри наступних лізингових платежів;	3. Можуть бути вищі адміністративні витрати, тому вважають, що ціна лізингу може бути нижчою або дорівнювати ціні позики тільки за наявності певних податкових пільг;
4. Договір лізингу може передбачати проміжне короткострокове фінансування, як доповнення до основного середньо- або довгострокового фінансування;	4. Процедура для укладення договору лізингу потребує стати на облік у Державній комісії з регулювання ринків фінансових послуг, що особливо складно для підприємств, які насамперед виготовляють основні фонди для власних потреб й не передбачають, що надалі вони будуть передані у фінансову оренду;
5. Лізинг більш гнучка порівняно з банківським кредитуванням форма фінансування, оскільки лізингова діяльність значно менше регулюється з боку держави. У багатьох країнах державні органи не регулюють лізингову діяльність, здійснюючи лише моніторинг її результатів;	5. Науково-технічний прогрес робить об’єкт лізингу застарілим, під час фінансового лізингу орендні платежі не припиняють до завершення угоди;
6. У країнах з розвинутим лізинговим бізнесом він значно оперативніший порівняно з банківським кредитуванням. Після подання замовлення клієнт може дуже швидко отримати у користування необхідні активи;	6. Лізингові операції є досить ризиковою справою і мають специфічні ризики: фінансові ризики; ризик несплати лізингових платежів; проектні ризики; майновий ризик, пов’язаний з утратою, пошкодженням предмета лізингу; ризик неповернення предмета лізингу.
7. Оперативний лізинг є механізмом, що допомагає лізингодержувачу підтримувати належний технічний рівень оснащення свого виробництва, Окрім того, договором лізингу може передбачатись опція повернення використаного предмета лізингу лізингодавцю (або постачальнику/виробнику обладнання, якщо це передбачено угодою), що знімає з лізингодержувача проблему пошуку шляхів подальшої реалізації предмета лізингу. Вона перекладається на лізингодавця, на нього покладається і пов’язаний з цим майновий ризик;	7. Вартість лізингу є вищою, ніж позики, оскільки ризики зносу устаткування лягають на лізингодавця.
8. Лізинг може передбачати також надання лізингодержувачу послуг, пов’язаних з предметом лізингу. Банківське кредитування подібного не передбачає.	
9. У багатьох країнах особливо популярним є оперативний лізинг, оскільки його застосування дає змогу лізингодержувачу користуватися предметами лізингу, при цьому відображаючи лізингові платежі у фінансовій звітності лише у складі поточних витрат звіту про фінансові результати. Має місце так зване позабалансове фінансування (out of balance financing); коефіцієнти, які розраховуються за даними вертикального аналізу фінансової звітності компанії-лізингодержувача, виглядають у цій ситуації значно привабливіше, що важливо при оцінюванні її кредиторами та інвестиційними аналітиками;	
10. У розвинутих економіках спеціалізовані лізингові компанії, заощаджуючи кошти на великому масштабі операцій при закупівлі партій обладнання в одних і тих самих постачальників/виробників, мають змогу надавати лізингодержувачам значно дешевші порівняно з банківським кредитуванням послуги.	

Джерело: складено автором на основі [6, 2].

Слід зазначити, що мінімізувати ризики за лізинговими операціями, або повністю їх виключити можливо, для цього потрібно ретельно обдумати згоду на надання лізингу, провести комплексний аналіз лізингоотримувача, розробити графік грошових надходжень. Багато з науковців вважають, що лізингові схеми мають понижений ступінь ризику.

Висновки. Таким чином, світовий досвід свідчить, що незважаючи на деякі недоліки, лізинг є одним із ефективних методів інвестування, який дає змогу без різкої фінансової напруги підприємства забезпечити формування матеріально-технічної бази, та найпрогресивніших методів матеріально-технічного забезпечення. Щодо лізингу в Україні, то здійснивши моделювання переваг лізингової угоди щодо позики на основі дисконтованих витрат та розглянувши переваги та недоліки лізингових послуг і, можна стверджувати, що за державної підтримки, хоча б на період становлення, лізинг в Україні може стати дієвим інноваційним інструментом модернізації економіки і стати альтернативою банківському кредиту.

Список використаних джерел.

1. Боринець С.Я. Міжнародні валютно-фінансові відносини: Підручник.-5-е вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 583 с.
2. Горбатенко О.А. Проблеми та перспективи розвитку лізингових відносин в Україні / О.А. Горбатенко // Фінанси України. – 2012. -№13. – С.123-126.
3. Науменкова С.В. Ринок фінансових послуг [Текст]/ С. В. Науменкова, С. В. Міщенко. - К. : Знання, 2010. - Книга. - 532 с
4. Рейтинг компаній [Електронний ресурс] // Асоціація “Українське об’єднання лізингодавців”:[сайт]. - Режим доступу: <http://www.leasing.org.ua/ua/rating/>– Назва з екрана.
5. Шелудько В. М. Фінансовий ринок [Текст] : навч. посіб. / В.М. Шелудько. - К.: Знання, 2008. — 535 с.
6. Ярошевич Н.Б. Переваги та недоліки лізингу як виду кредитування засобів виробництва в Україні / Ярошевич Н.Б.// Збірник науково-технічних праць Наукового вісника НЛТУ України. - 2009. - Вип.19.5. - С.241-246.

References.

1. Borinets` S.YA. Mizhnarodni valyutno-finansovi vidnosini: Pidruchnik.-5-e vid., pererob. i dop. – K.: Znannya, 2008. – 583 s.
2. Gorbatenko O.A. Problemi ta perspektivi rozvritku lizingovix vidnosin v Ukraini / O.A. Gorbatenko // Finansi Ukraini. – 2012. -№13. – S.123-126.
3. Naumenkova S.V. Rinok finansovix poslug [Tekst]/ S. V. Naumenkova, S. V. Mischenko. - K. : Znannya, 2010. - Kniga. - 532 s
4. Reiting kompanii [Elektronnii resurs] // Asociaciya “Ukrains’ke ob’ednannya lizingodavciv”:[sait]. - Rezhim dostupu: <http://www.leasing.org.ua/ua/rating/>– Nazva z ekrana.
5. SHelud’ko V. M. Finansovii rinok [Tekst] : navch. posib. / V.M. SHelud’ko. - K.: Znannya, 2008. — 535 s.
6. YArashevich N.B. Perevagi ta nedoliki lizingu yak vidu kredituvannya zasobiv virobnictva v Ukraini / YArashevich N.B.// Zbirnik nauково-technichnix prac` Naukovogo visniku NLTU Ukraini. - 2009. - Vip.19.5. - S.241-246.

Стаття надійшла до редакції 19.06.2013 р.

ТОВ "ДКС Центр"